

İlgili Kanun / Madde
2822 S. TSGLK/13,14,15

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2012/4039
Karar No. 2012/13402
Tarihi: 17.04.2012

● OLUMSUZ YETKİ TESPİTİNE İTİRAZ
● MUVAZAA İDDASININ RE'SEN
ARAŞTILMASININ GEREKMESİ

ÖZETİ: 2822 sayılı Yasanın 15. maddesi gereği açılan yetki tespitine itiraz davaları kamu düzeni ile ilgili olduğundan mahkemece delillerin yargılamanın tüm safhalarında kendiliğinden toplanması ve değerlendirilmesi gerekir.

Muvazaa Borçlar Kanununda düzenlenmiş olup, tarafların üçüncü kişileri aldatmak amacıyla, kendi gerçek iradelerine uymayan, aralarında hüküm ve sonuç meydana getirmesini arzu etmedikleri, görünüşte bir anlaşma olarak tanımlanabilir. Muvazaada, taraflar arasında üçüncü kişileri aldatma kastı bulunmakta ve sözleşmedeki gerçek amaç gizlenmektedir. Muvazaa genel ispat kuralları ile ispat edilebilir. Muvazaa hakkı ortadan kaldırılan bir sebep olduğu için işveren tarafından salt sendikanın yetkisini etkisiz bırakmak için muvazaalı şekilde işlemler yapılıp yapılmadığının mahkemece kendiliğinden nazara alınıp irdelenmesi gerekir.

A) Davacı İsteminin Özeti:

Davacı Türk Patent Enstitüsü Başkanlığı ile 2000 yılından bu yana alt işverenler arasında imzalanan "Temizlik ve Kat Hizmetleri Sözleşmeleri" ile 20.04.2009 tarihinden bu yana imzalanan "Bilgisayar Hizmetlerine Ait Veri Girişi Sözleşmelerinin" ve en son alt işveren Hazar Sosyal Hizmetler Yemek İnşaat Petrol Nakliyat San. Tic. Ltd. Şirketi arasında imzalanan "Bilgisayar Hizmetleri Veri Girişine Ait Sözleşmenin muvazaalı olduğunun ve işyerindeki işçilerin gerçek ve asıl işverenin Türk Patent Enstitüsü Başkanlığı olduğunun tespitine ve bu nedenlerle; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Sendikaya 04.03.2011

tarihinde tebliğ edilen Türk Patent Enstitüsü Başkanlığı işyerinde Sosyal İş Sendikası'nın 03.12.2010 başvuru tarihi itibarı ile, toplu iş sözleşmesi yapabilmesi için yasanın aradığı çoğunluğa sahip olmadığına dair, 13.0.ÇGM0.12.05.00/103.02/3789 sayılı olumsuz yetki tespit yazısının iptal edilerek Sosyal İş Sendikası'nın Türk Patent Enstitüsü Başkanlığı işyerinde toplu iş sözleşmesi bağtlayabilmek için 2821 sayılı Yasanın ilgili maddelerinin aradığı çoğunluğa sahip ve işyeri düzeyinde yetkili sendika olduğunun tespitine karar verilmesini istemiştir.

B) Davalı Cevabının Özeti:

Davalı Türk Patent Enstitüsü Başkanlığı, davanın 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nda öngörülen yasal süre içinde açılmadığını, Türk Patent Enstitüsü'nün "ihale makamı" olarak 4734 sayılı İhale Kanunu, 4735 sayılı İhale Sözleşmeleri Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılan ihaleler neticesinde temizlik, veri girişi, yemek ve kat hizmetleri işlerini ilgili firmalara ihale ettiğini, hizmet alım sözleşmesi imzalayarak hizmet satın aldığını, kurum ile ihaleyi alan firmaya bağlı olarak çalışan işçiler arasında bir hizmet sözleşmesi bulunmadığını, patent enstitüsünün, İş Kanunu'nun 2'nci maddesinin altıncı fıkrasına göre asıl işveren olarak nitelendirilmesinin doğru olmadığını, Enstitüde hiçbir surette muvazaalı alt işveren sözleşmeleri ile işçi çalıştırılmadığını, bu işçilerin ihaleyi alan firmanın işçileri olduğunu, söz konusu işçileri işe alan, ücretini, sosyal haklarını, sigorta primlerini ödeyen, kendi iş yerinde işe giriş ve prim bildirgesini verenin ihaleyi alan yüklenici firma olduğunu, dolayısıyla Enstitüde çalışan işçilerin işverenin iş sözleşmeleri ile bağlı oldukları ihaleyi alan yüklenici firmalar olduğunu, Enstitünün ihale makamı olması nedeniyle ihaleyi alan şirketin işçilerinin işe alınmasında ve işten çıkartılmasında herhangi bir tasarrufu bulunmadığını belirterek davanın reddini istemiştir.

C) Yerel Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece, davalı kurumla taşeron firma arasında imzalanan sözleşmenin muvazaalı olduğu, işçilerin gerçekte davalı kurumun işçileri olduğu, Sendikanın başvuru yaptığı 03.12.2010 tarihinde işyerinde 111 çalışanın bulunduğu, yasanın aradığı yarım bir fazla çoğunluğa sahip olduğu gerekçesi ile davanın kabulü ile davalı Bakanlığın Sendikanın TİS yapma yetkisinin bulunmadığına ilişkin işleminin iptali ile Sendikanın TPE'de yasal çoğunluğa sahip bulunduğu ve TİS yapma yetkisi bulunduğu tespitine karar verilmiştir.

D) Temyiz:

Kararı davalılar temyiz etmiştir.

E) Gerekçe:

Taraflar arasındaki uyuşmazlık, sendikanın işyerinde çoğunluğu sağlayıp sağlayamadığı ve İşverenler arasında muvazaalı biçimde asıl işveren alt işveren ilişkisi kurulup kurulmadığı noktalarında toplanmaktadır.

Dava, 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 12, 13 ve 15. maddeleri uyarınca açılmış bulunan olumsuz yetki tespitine itiraza ilişkindir.

2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun 12/1 fıkrası uyarınca tespiti konu işyeri veya işletmede başvuru tarihi itibarıyla çalışan işçilerin yarısından fazlasının işçi sendikasının kendi üyesi olması toplu iş sözleşmesi yapmak için yeterlidir.

2822 sayılı Yasanın 15. maddesi gereği açılan yetki tespitine itiraz davaları kamu düzeni ile ilgili olduğundan mahkemece delillerin yargılamanın tüm safhalarında kendiliğinden toplanması ve değerlendirilmesi gerekir.

Muvazaa Borçlar Kanununda düzenlenmiş olup, tarafların üçüncü kişileri aldatmak amacıyla, kendi gerçek iradelerine uymayan, aralarında hüküm ve sonuç meydana getirmesini arzu etmedikleri, görünüşte bir anlaşma olarak tanımlanabilir. Muvazaada, taraflar arasında üçüncü kişileri aldatma kastı bulunmakta ve sözleşmedeki gerçek amaç gizlenmektedir. Muvazaa genel ispat kuralları ile ispat edilebilir. Muvazaa hakkı ortadan kaldırılan bir sebep olduğu için işveren tarafından salt sendikanın yetkisini etkisiz bırakmak için muvazaalı şekilde işlemler yapıp yapılmadığının mahkemece kendiliğinden nazara alınıp irdelenmesi gerekir.

Somut olayda, işverence hizmet satın alınan taşeron firmalar ile imzalanan hizmet alım sözleşmelerinin muvazaalı olduğu İşverenler arasında muvazaalı biçimde asıl işveren alt işveren ilişkisi kurulduğu mahkemece kabul edilmiş ise de, dosya kapsamından hizmet alım sözleşmesi ile çalışan ve iş sözleşmesi feshedilen işçilerin Türk Patent Enstitüsü Başkanlığı'na karşı işe iade davaları açtıkları davaların Ankara İş Mahkemelerinde görüldüğü, temyiz incelemesi için Yargıtay 9. Hukuk ve 22.Hukuk Dairelerine gönderildiği, yargılama sürecinin devam ettiği anlaşılmış olup, söz konusu mahkeme kararlarında muvazaaya yönelik tespitler bulunduğu dikkate alındığında, iş sözleşmesi feshedilen işçiler tarafından açılan başka işe iade davaları da var ise tespit edilerek, işe iade davaları sonucunda asıl işveren alt işveren ilişkisinin muvazaalı olup olmadığının, bu işçilerin Türk Patent Enstitüsü İşçisi kabul edilip edilmeyeceğinin tespit edilecek olması ve yetki tespitine ilişkin bu davayı etkilemesi karşısında, işe iade davalarının kesinleşmesi beklenerek sonucuna göre dosya kapsamındaki deliller bir değerlendirmeye tabi tutularak karar verilmelidir.

Eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi isabetsizdir.

F) Sonuç:

Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 17.04.2012 gününde oybirliğiyle karar verildi.